

Justin Gatlin

Tim Vončina in Daša Žnidaršič

Justin Gatlin (pridobljeno iz <https://www.businessinsider.com/justin-gatlin-caught-up-in-another-doping-scandal-> dne 29. 2. 2020, avtor Michael Steele (2017))

Justin Gatlin je ameriški šprinter na 100 metrske in 200 metrske razdalje. Rodil se je 10. februarja leta 1982 v Brooklynu, ZDA. Odraščal je na Floridi, kjer je obiskoval Woodham High School. Bil je najboljši tekač na šoli, njegovo nadarjenost pa sta kmalu opazila trenerja Vince Anderson in Bill Webb iz univerze v Tenesiju. Dodelili so mu štipendijo, za univerzo pa je šestkrat zapovrstjo osvojil NCAA naslov (NCAA je organizacija, ki prireja tekmovanja severno ameriških univerz v atletiki). Leta 2000 je postal eden izmed profesionalcev, hkrati pa podpisal izjemno donosno pogodbo z Nikom. Leto kasneje je bilo njegovo ime prvič omenjeno v povezavi z dopingom. Leta 2001 je bil pozitiven na testiranju zaradi uporabe amfetaminov. Njegova odsotnost iz atletskih tekmovanj se je končala jeseni 2002, ko je IAAF umaknila njegovo kazen. Dokazal je, da je amfetamine zaužil preko zdravil, ki jih jemlje že od otroštva za zdravljenje motnje pozornosti in hiperaktivnosti (ADHD) (Amfetamin, 2020).

Dve leti kasneje je diplomiral na univerzi v Tenesiju. Bil je v izjemni formi in leta 2004 postal olimpijski prvak na 100 metrov. Na istih olimpijskih igrah je osvojil še bronasto medaljo v teku na 200 m in srebrno medaljo kot član štafete 4 x 400 m. Avgusta 2005 je na Svetovnem prvenstvu v Helsinkih v svoji disciplini (tek na 100 m) osvojil zlato in potrdil svojo dominanco znotraj discipline. Ker njegov takratni največji tekmeč, Asafa Powell, zaradi poškodbe ni mogel tekmovati, je Gatlin svoje sotekmovalec premagal z največjo zabeleženo razliko na svetovnih prvenstvih v moški kategoriji. Na istem svetovnem prvenstvu je osvojil tudi prvo mesto v teku na 200 m in tako postal drugi človek v zgodovini atletike, ki je v obeh disciplinah, tako na 100 kot tudi na 200 metrov, osvojil zlato medaljo.

Maja 2006 je Gatlin na tekmovanju diamantne lige v Dohi, Qatar, v finalu teka na 100 m izenačil svetovni rekord 9,77 s, slednji dosežek pa so mu kasneje odvzeli. V juliju istega leta je Gatlin ponovno padel na dopinškem testu, tokrat pozitiven na testosteron. Negativni vzorec so mu vzeli na tekmovanju v Kansasu aprila 2006. Vzorec B je bil testiran pozitivno julija. Gatlinov trener v tem obdobju je bil Trevor Graham. Med tekmovalci, ki jih je treniral, jih je bilo kar 8 testiranih pozitivno za uporabo nedovoljenih poživil. Graham je kot odgovor na škandal takrat obtožil Gatlinovega maserja, saj naj bi ta Justina masiral s kremo, ki je vsebovala testosteron. Avgusta 2006 je Gatlin sprejel 8-letno prepoved tekmovanja, dodeljeno s strani IAAF. Zaradi neobičajnih okoliščin pri prvem padcu na dopinškem testu leta 2001 mu niso dodelili doživljenjske prepovedi tekmovanja v športu. Kasneje so njegovo kazen znižali na 4 leta, saj je pri procesu sodeloval z dopinško organizacijo.

V času, ko ni smel nastopati na atletskih tekmovanjih, se je preizkusil v igranju ameriškega nogometa. Odšel je na preizkuse k ekipi Hustona, vendar pa se v tem športu ni uveljavil.

Po vrnitvi na atletska tekmovanja so se njegovi dosežki nadaljevali. Najbolj odmeven rezultat je dosegel na svetovnem prvenstvu leta 2017 s časom 9,92 s. Rezultat je dvignil veliko prahu, saj je bil Gatlin takrat star 35 let in mnogi so trdili, da se ponovno poslužuje nedovoljenih substanc.

Trenutno živi na Floridi, trenira pod vodstvom trenerja Brook Johnsona. Deluje tudi kot prostovoljni atletski trener na srednji šoli Woodham (Justin Gatlin, 2020).

■ Atletika in doping

Atletika je šport, ki ga na žalost velikokrat omenjamo skupaj z dopingom. Gre za šport mnogih disciplin, ki zajemajo ogromno motoričnih in funkcionalnih sposobnosti. Ker je želja po zmagi velika, konkurenca za dosego le-te pa še večja, se športniki velikokrat poslužujejo snovi, ki izboljšajo njihove sposobnosti.

Poznamo ogromno dopinških škandalov, vezanih na atletiko; eden izmed njih je zagotovo »najbolj umazana tekma« – tek na 100 m leta 1988 na Ol v Seulu, kjer je bilo kar 6 od 8 tekačev pod vplivom nedovoljenih substanc. Eden najbolj nedavnih je tudi ruski dopinški škandal, kjer je šlo za sistemsko jemanje dopinga. Ne smemo pa pozabiti tudi na primere Tysona Gaya, Asafa Powella, Veronice Campbell-Brown in seveda Justina Gatlina (Johnsonova vrnitev na mesto zločina, 2013).

■ Amfetamni in testosteron

Justin Gatlin je bil v svoji karieri pozitivno testiran kar dvakrat. Prvič leta 2001, ko je bil testiran pozitivno za amfetamine, takrat še na začetku svoje kariere. Dobil je 4-letno prepoved nastopanja, vendar so slednjo kasneje prepolovili, saj je z dokazi deloma upravičil pozitivnost vzorca – amfetamine naj bi zaužil v obliki zdravila, ki ga jemlje že celo življenje za zdravljenje motnje ADHD (motnja pozornosti in hiperaktivnosti).

Amfetamini delujejo kot poživilo s stimulacijo centralnega živčnega sistema. Gre za kemično snov, ki zvišuje raven noradrenalina, serotoninina in dopamina v možganih – bel, kristalen prašek, grenkega okusa, ki je delno topen v vodi. Najpogostejši načini uživanja so v obliki tablet, kapsul in raztopin v ampulah za injiciranje (Amfetamin, 2020).

Amfetamini imajo tudi veliko stranskih, negativnih učinkov, kot so psihološka in telesna odvisnost, anksioznost in agresija, povišan krvni tlak, povišan in nereden srčni utrip, večje tveganje za možgansko kap, dehidracija, slabša koordinacija in ravnotežje, tremor, nespečnost, izguba spomina ter izguba apetita (Amfetamin, 2020).

Drugič je Gatlin padel na dopinški kontroli leta 2006, takrat pozitiven na testosteron. Negativni vzorec so vzeli na tekmovanju v Kansasu v mesecu aprilu, njegov vzorec B pa je bil pozitiven testiran julija istega leta (Zinser, 2006). Kot krivca za pozitiven Gatlinov vzorec so takrat obtožili njegovega maserja Christopherja Whetstina, saj naj bi ga ta masiral s kremo, imenovano AndroGel, ki je vsebovala testosteron. Takrat se je govorilo, da naj bi se maser maščeval Gatlinu, ker naj bi bil tistega leta odpuščen zaradi njega (kasneje pa ga je Gatlinova ekipa zaposlila nazaj) (Lawton, 2015; Gatlin masseur denies cream-sabotage claim, 2006). Avgusta je potem Gatlin sprejel svojo kazen. Ker je pri odvzemu vzorca in nadaljnjih preiskavah aktivno sodeloval in ker so bile okoliščine pri pozitivnem prvem vzorcu neobičajne, je Justina doletela zgolj 4-letna prepoved tekmovanja in ne doživiljenjska odstranitev iz športa. V zvezi s tem primerom je potrebno omeniti tudi njegovega trenerja Trevorja Grahama, ki je bil prav tako preiskovan.

■ Trener

Trevor Graham je povezan z mnogimi dopinškimi primeri baseballskih igralcev in tudi atletov. Vsaj osem atletov, ki jih je treniral, je padlo na dopinškem testu, pa čeprav je on sam zanikal povezanost oz. vednost o jemanju prepovedanih snovi. Trevor je bivši atletski trener šprinterjev in trener atletike. Bivši prav zaradi doping škandalov. Graham je 3. avgusta 2006 dobil prepoved treniranja s strani Olimpijskega komiteja ZDA. To je bil takrat prvi primer, da je trener dobil prepoved treniranja na podlagi velikega števila treniranih športnikov, ki so bili pozitivno testirani na doping kontroli. USADA je potem v sredini leta 2008 potrdila doživiljenjsko prepoved treniranja zaradi kršenja antidopinških pravil. Podali so močno izjavo, kaznovani so lahko vsi, ki so povezani z jemanjem prepovedanih snovi (Trevor Graham, 2020).

■ Testosteron

V vzorcu, ki je bil odvzet v Kansas Cityju leta 2006, so našli sledi steroidnega testosterona. Rezultati testa so bili naznanjeni tri tedne kasneje po teku v Dohi (Katar). Testosteron, kot že omenjeno, naj bi dobil preko kreme, s katero ga je masiral njegov maser.

Testosteron ima več učinkov, zaradi katerih bi se ga atletom »splahčalo« uživati. Večja količina testosterona v telesu pomenijo hitrejšo rast mišic med hipertrofičnim treningom mišic (povečajo količino mišičnih beljakovin, ki so odgovorne za transkripcijo genov, posledično hitrejša rast celic). Mnoge nove raziskave potrjujejo tudi, da lahko testosteron vpliva na spremembo metabolizma in delovanje motoričnega sistema, kar pomeni boljše prilagoditve treninga moči. Večja količina testosterona vpliva tudi na večjo motivacijo

pri treniranju in posledično tudi večjo možnost zmage. Raziskave torej dokazujejo, da ima testosteron (sintetični ali naravni) velike pozitivne učinke na sposobnosti atletov. Toda ima tudi mnoge negativne učinke, povzroči mnoge motnje v hormonskem sistemu, kar močno vpliva na celoten človeški sistem (Pickering, 2020).

■ Zaključek

Justin Gatlin je po rezultatih zelo dober šprinter, toda njegovi doping primeri omadežujejo njegove uspehe. Morda pa so njegovi rezultati tako dobri prav zaradi prepovedanih substanc. Ravno pred kratkim, leta 2017, je bil vpleten v ponoven škandal. Častnik The Telegraph je poročal, da naj bi nekaj novinarjev pod krinko odšlo v njegov trening kamp na Floridi, kjer naj bi njegov takratni trener Dennis Mitchell in Justinov agent Robert Wagner govorila o tem, kako je doping še kako prisoten v atletiki in kako se mu izogniti na testih. V enem izmed pogovorov naj bi njegov agent celo dejal, da Gatlin jemlje testosteron in rastni hormon. Gatlin je obtožbe ostro zanikal in svojega trenerja tudi nemudoma odpustil (Cockburn, 2017). Na doping testih pa od leta 2006 naprej »še« ni padel. Ali je športnik govoril resnico ob zadnjih obtožbah ali ne, pa bomo po vsej verjetnosti izvedeli v prihodnosti.

■ Literatura

1. Amfetamin. (2020). Wikipedia. Prosta enciklopedija. Pridobljeno iz <https://sl.wikipedia.org/wiki/Amfetamin>
2. Cockburn, H. (2017). Justin Gatlin caught up in another doping scandal. Pridobljeno iz: <https://www.businessinsider.com/justin-gatlin-caught-up-in-another-doping-scandal-2017-12>
3. Gatlin masseur denies cream-sabotage claim. (3.8.2006). The Irish Times. Pridobljeno iz <https://www.irishtimes.com/sport/gatlin-masseur-denies-cream-sabotage-claim-1.1033606>
4. Lawton, M. (2015). Questions over Alberto Salazar testosterone rebuttal after he called claims Justin Gatlin was sabotaged by masseur Chris Whetstone 'preposterous' in 2006. Pridobljeno iz <https://www.dailymail.co.uk/sport/sportsnews/article-3146317/Alberto-Salazar-s-defence-against-doping-allegations-undermined-2006-interview-labels-Chris-Whetstone-accusations-preposterous.html>
5. Johnsonova vrnitev na mesto zločina. (24.9.2013). Žurnal. Pridobljeno iz <https://www.zurnal24.si/sport/johnsonova-vrnitev-na-mesto-zlocina-206728>
6. Justin Gatlin. (2017). TheFamousPeople.com. Pridobljeno iz <https://www.thefamouspeople.com/profiles/justin-gatlin-7565.php>
7. Justin Gatlin. (2020). Wikipedia. The Free Encyclopedia. Pridobljeno iz https://en.wikipedia.org/wiki/Justin_Gatlin
8. Pickering, C. (2020). A Quick Lesson on Testosterone for Athletes and Coaches. Pridobljeno iz <https://simplifaster.com/articles/testosterone-athletes/>
9. Trevor Graham. (2020). Wikipedia. The Free Encyclopedia. Pridobljeno iz https://en.wikipedia.org/wiki/Trevor_Graham
10. Zinser, L. (2006). Record Holder in 100 Meters Failed a Drug Test. Pridobljeno iz <https://www.nytimes.com/2006/07/30/sports/othersports/30gatlin.html>